

Educació en Valors Cívics i Ètics

L'educació en valors cívics i ètics constitueix un requisit necessari tant per a l'exercici crític, actiu i responsable de la ciutadania, com per al desenvolupament de l'autonomia moral i la personalitat de l'alumnat. No hi ha dubte que aquests dos propòsits es troben relacionats entre ells, donat que no és possible un exercici actiu i responsable de la ciutadania democràtica sense un compromís ètic personal, lliure i fonamentat, amb determinats principis i valors. D'aquí la necessitat que tota educació cívica o en valors estigui impregnada d'aquest exercici reflexiu i crític sobre la moral individual i col·lectiva que representa l'ètica filosòfica.

En termes generals, i d'acord amb els objectius educatius, la formació en valors cívics i ètics implica mobilitzar el conjunt de coneixements, destreses, actituds i valors que permeten a l'alumnat prendre consciència de la seva identitat personal i cultural, afrontar qüestions ètiques fonamentals, i adoptar una actitud conseqüent amb el caràcter interconnectat i ecodependent de la seva vida en relació amb l'entorn; tot això amb l'objectiu de poder apreciar i aplicar amb autonomia de criteri aquelles normes i valors que regeixen la convivència en una societat lliure, plural, justa i pacífica.

L'alumnat, en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, ha d'aprendre a ser competent per viure i conviure d'acord amb els valors propis d'una societat democràtica, plural i diversa. Ser competent en aquesta matèria significa poder detectar situacions tant de la vida quotidiana, com de contextos més globals, que permetin respondre i actuar des d'una perspectiva de caràcter ètic, respectant també la perspectiva de gènere.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'assoliment de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers es vertebrén al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'educació infantil i primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en evaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

La matèria Educació en Valors Cívics i Ètics suposa un major nivell d'aprofundiment i desenvolupament dels quatre camps competencials fonamentals entorn als quals també s'organitzava, com a àrea, en primària. El primer és el de l'autoconeixement i l'autonomia moral. El segon, el de la comprensió del marc social de convivència i el compromís ètic

amb els principis, valors i normes que el regeixen. El tercer es refereix a l'adopció d'actituds compatibles amb la sostenibilitat i ètica ambiental des de la comprensió de la relació d'interdependència i ecodependència amb l'entorn. I, finalment, el quart, més transversal i dedicat a l'educació de les emocions, es focalitza en desenvolupar la sensibilitat i la consciència i gestió dels afectes en el marc de la reflexió sobre els valors i els problemes ètics, cívics i ecosocials.

En la proposta de la matèria per a l'ESO s'ha tingut en compte un major grau de complexitat en l'acció o accions cognitives requerides a l'alumnat, així com una ampliació dels contextos d'aprenentatge i d'actuació.

Cada un d'aquests àmbits competencials es desplega en dos nivells integrats: un més teòric, dirigit a la comprensió significativa de conceptes i qüestions rellevants de la matèria; i un altre més pràctic o procedural, orientat a promoure, des de la reflexió crítica i el diàleg argumentatiu, conductes i actituds d'acord amb els valors ètics, cívics i ecosocials que orienten la convivència.

Cal assenyalar que els aspectes cognitius de la competència estan al servei dels aspectes actitudinals. En altres paraules, els sabers que s'hi inclouen estan orientats a l'acció. La matèria té com a nucli la fonamentació dels valors ètics que han d'inspirar els criteris per jutjar fets i accions. I aquestes accions a promoure són aquelles imprescindibles per viure i conviure en la societat actual, complexa i diversa.

El currículum de la matèria Educació en Valors Cívics i Ètics s'estructura en quatre blocs de sabers que són els següents:

El primer bloc, *autoconeixement i autonomia moral*, té a veure amb el fet de motivar l'alumnat a investigar sobre allò que el defineix i el diferencia com a persona, a través de la presa de consciència i l'expressió de diverses facetes de la seva personalitat.

Aquest exercici d'autodeterminació exigeix afrontar algunes qüestions ètiques de rellevància, com les referides a l'autonomia i l'heteronomia moral i, entre d'altres, la reflexió entorn dels valors, principis i normes que orienten les nostres accions com a persones i ciutadans. Així mateix, per entendre el pes que la reflexió ètica té en la nostra vida, convé que els i les alumnes posin a prova el seu judici i capacitat de criteri afrontant qüestions que afecten més directament la seva vida personal, com les vinculades a la llibertat d'expressió i altres drets individuals, les conductes addictives o la influència dels mitjans i xarxes de comunicació.

En el segon bloc, *societat, justícia i democràcia*, es pretén que l'alumnat comprengui l'arrel social i cultural de la seva pròpia identitat com a persones, reconeixent així el poder condicionant de les estructures socials a les quals pertanyen. Per a això, l'alumnat ha de comprendre certes nocions polítiques fonamentals, identificar i valorar els principis, procediments i institucions que constitueixen el nostre propi marc democràtic de convivència, i afrontar de manera reflexiva i dialogant la controvèrsia ideològica entorn de les normes i els valors comuns.

Tota aquesta tasca d'assimilació ha de contrastar-se en el diàleg sobre els problemes ètics més apressants (la situació dels drets humans en el món, la desigualtat, la pobresa, la discriminació i violència contra les dones, el respecte a la diversitat i les minories, el fenomen migratori, etc.) així com mitjançant la implantació de procediments i valors democràtics a l'entorn educatiu i quotidià de l'alumnat.

En el tercer bloc, *sostenibilitat i ètica ambiental*, se cerca, a través del treball interdisciplinari i el desenvolupament del pensament sistèmic, una comprensió bàsica d'aquelles relacions d'interdependència, interconnexió i ecodependència que determinen la interacció entre les nostres formes de vida i el medi social i natural. Aquesta tasca comprensiva és el requisit per emprendre el debat ètic al voltant dels grans problemes ecosocials que marquen l'agenda mundial (la degradació del planeta, el canvi climàtic, la pèrdua de biodiversitat, etc.), així com d'aquells objectius, alternatives i hàbits de

coexistència sostenible que puguin assegurar la pervivència d'una vida humana digna i justa en harmonia amb l'entorn.

El quart bloc, *educació emocional*, se centra en el desenvolupament de l'autoestima com a font de benestar, així com en la presa de consciència de les emocions per a la seva regulació efectiva i positiva, amb l'objectiu d'afavorir les relacions entre iguals de forma empàtica i assertiva i prevenir així les relacions abusives i el maltractament entre iguals, tenint en compte també la perspectiva de gènere.

Pel que fa al disseny i la proposta de les situacions d'aprenentatge, han d'estar orientades metodològicament seguint els principis dels valors que pretén transmetre la matèria. Cal assegurar que a les aules es fomenta l'anàlisi, l'avaluació de les situacions, la inferència, l'explicació dels perquè i l'autoregulació mitjançant la investigació i el diàleg entorn de qüestions ètiques de rellevància a través del treball cooperatiu per tal que l'alumnat assoleixi les competències específiques de la matèria.

D'aquesta manera es convidarà l'alumnat a la participació activa i raonada, al diàleg respectuós i a la cooperació amb els altres, a la lliure expressió de les idees, al pensament crític i autònom, al respecte per les normes i valors comuns, a la mediació i resolució pacífica dels conflictes, al desenvolupament d'hàbits de vida saludables i sostenibles, a lús segur de les tecnologies de la informació i la comunicació, a la gestió assertiva de les emocions i les relacions afectives amb els altres i amb el medi; a partir de propostes didàctiques d'aula interdisciplinàries i inserides en la vida del centre i el seu entorn, significatives per a l'alumnat, de manera que es promogui el desenvolupament d'una ciutadania global, conscient, lliure, empàtica, respectuosa, participativa i compromesa amb els reptes del segle XXI.

En la matèria Educació en Valors Cívics i Ètics es treballen un total de 4 competències específiques, que són la concreció dels indicadors operatius de les competències clau definits al perfil competencial de sortida de l'alumnat al final de l'educació bàsica.

Competència específica 1

Indagar i analitzar aspectes vinculats a la construcció de la pròpia identitat i a les qüestions ètiques relatives al projecte vital, en un context social, analitzant de forma reflexiva i crítica la informació obtinguda, per promoure l'autoconeixement i la resolució de dilemes morals de forma autònoma i raonada.

Criteris d'avaluació

1r o 2n o 3r o 4t
<p>1.1 Implicar-se en el procés d'autoconeixement i creixement personal mostrant-se actiu i proactiu davant les propostes educatives d'aula, de centre i de la comunitat.</p> <p>1.2 Construir un autoconcepte ajustat manifestant idees i propòsits personals realistes en el seu context educatiu i social.</p> <p>1.3 Analitzar de forma crítica i raonada la informació obtinguda per mitjà de diverses fonts aplicant criteris ètics de forma autònoma.</p> <p>1.4 Resoldre dilemes morals i altres situacions relatives al projecte vital amb responsabilitat i autonomia moral a través de la indagació.</p> <p>1.5 Avaluar de forma proactiva els riscos derivats de lús acrític i de l'abús de les xarxes socials com a factor de prevenció de situacions de ciberassetjament en diferents contextos.</p>

Quan l'alumnat comença l'educació secundària obligatòria coincideix amb l'inici d'una etapa evolutiva nova marcada per tot un seguit de canvis fisiològics, la pubertat, i psicològics, l'adolescència. El jove haurà d'adquirir el control sobre les seves pròpies decisions, que li permetin, de forma progressiva, enfortir la seva autoestima i fer-se autònom per actuar en el món.

L'autoconeixement i la construcció de la pròpia identitat són factors fonamentals per a l'adaptació de l'adolescent a l'entorn escolar i social.

L'autoconeixement s'inicia a la infantesa i continua al llarg de la vida i és la base de la construcció de la identitat personal, la qual es fa efectiva en la interrelació amb els altres. Conèixer-se a si mateix forma part d'un procés individual complex i sempre inacabat que posa en joc les mateixes capacitats que es pretenen conèixer. Aquesta mirada introspectiva possibilita, d'una banda, el reconeixement de les pròpies característiques físiques, cognitives i emocionals i, d'altra banda, el compromís de millora per superar dificultats personals.

L'exercici d'autoconeixement, a través de la comprensió de diverses concepcions científiques i filosòfiques sobre l'ésser humà, constitueix un dels primers principis del pensament ètic.

L'objectiu últim d'aquesta competència específica, en el marc de l'educació en valors cívics i ètics, és que l'alumnat aprengui a construir de forma lliure i crítica, des del coneixement i ús adequat dels conceptes i procediments fonamentals del saber ètic, aquells judicis de valor dels quals depèn el seu projecte vital i l'assoliment dels seus propòsits personals i professionals.

Competència específica 2

Integrar de forma crítica normes i valors cívics i ètics i actuar i interactuar, a partir del reconeixement de la seva importància en la regulació de la vida individual i comunitària, per aplicar-los de forma efectiva i justificada en diferents contextos i per promoure una convivència pacífica, respectuosa, democràtica i compromesa amb el bé comú i una societat inclusiva.

Criteris d'avaluació

1r o 2n o 3r o 4t
<p>2.1 Manifestar actituds que promouen una convivència pacífica, respectuosa, democràtica i compromesa amb el bé comú i una societat inclusiva.</p> <p>2.2 Manifestar actituds de ciutadania activa i democràtica a partir del coneixement del moviment associatiu i la participació respectuosa i constructiva en activitats de grup.</p> <p>2.3 Aplicar principis ètics en la presa de decisions col·lectives, en la planificació d'accions coordinades i en la resolució de problemes.</p> <p>2.4 Mostrar un compromís actiu amb el bé comú a través del diàleg raonat sobre qüestions ètiques d'actualitat.</p> <p>2.5 Reflexionar sobre el problema de la violència contra les dones i actuar a favor de la defensa d'una efectiva igualtat de gènere, a través de l'anàlisi de les mesures de prevenció de la desigualtat i la discriminació per raó de gènere.</p> <p>2.6 Analitzar críticament el paper de les institucions públiques, dels organismes internacionals i les organitzacions no governamentals en la promoció de la pau, dels drets humans, del respecte per la diversitat, de la solidaritat i de la cooperació entre nacions, a través del diàleg argumentatiu i raonat.</p>

La nostra societat s'ha fet més diversa pel que fa als grups identitaris que la componen i a la pluralitat d'opcions, creences i formes de vida, i també com a resultat de les desigualtats socials i econòmiques. L'aprofundiment en la democràcia i la imprescindible convivència demanen desenvolupar la competència del respecte a les altres persones i la convivència.

Respectar les persones vol dir reconèixer que l'altre té dignitat i drets que no es poden ignorar. El respecte actiu suposa distingir entre les actituds o les accions que afecten els drets dels altres i les que no; implica no voler imposar als altres com voldríem que fossin, es comportessin o pensessin; inclou diferenciar entre allò que cal respectar, allò davant del que podem ser indiferents i allò que cal censurar; demana determinar els límits que la convivència i la justícia imposen a la llibertat i exigeix cercar l'harmonització dels drets dels individus diversos.

L'adopció de normes i valors cívics i ètics suposa el reconeixement de la condició dels alumnes i de les alumnes com a ciutadans i ciutadanes d'un estat democràtic social i de dret, integrat en el projecte comunitari europeu i compromès amb principis i valors democràtics, i amb els drets humans.

Aquest coneixement crític del seu context social i polític ha de promoure en l'alumnat una consciència més adequada de la rellevància del seu paper com a ciutadans actius i responsables, implicats en la gestió dels problemes ètics més urgents del present.

Per una altra banda, la pràctica d'una ciutadania activa comença en gran mesura al voltant de la vida escolar; per això és tan important identificar i resoldre problemes ètics, així com respectar normes, valors i procediments democràtics en totes aquelles activitats educatives que es disposin dins i fora de l'aula.

Cal vetllar pel desenvolupament de principis i valors ètics i cívics, com són la solidaritat, el respecte per les minories i l'efectiva igualtat entre homes i dones, a més de promoure entre l'alumnat la cura del patrimoni cultural i natural, la memòria democràtica, el voluntariat i l'associacionisme, entre d'altres.

Competència específica 3

Integrar i avaluar les relacions sistèmiques entre l'individu, la societat i la natura i l'ecodependència de les activitats humanes, mitjançant la identificació i l'anàlisi de problemes ecosocials de rellevància, per desenvolupar hàbits i actituds èticament compromeses amb l'assoliment d'un estil de vida sostenible.

Criteris d'avaluació

1r o 2n o 3r o 4t
3.1 Avaluar la interconnexió i l'ecodependència de les activitats humanes adoptant compromisos i participant en la societat amb accions locals de millora, sostenibles, en relació amb els problemes ecosocials de més rellevància.
3.2 Realitzar i promoure accions que afavoreixen l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible a través d'accords i actuacions individuals i col·lectives de forma activa i compromesa.
3.3 Desenvolupar actituds i valors de compromís basats en el respecte, cura i protecció de les persones, dels animals i del planeta, a través d'accions individuals i col·lectives, a escala local i global, vinculades al consum responsable i de productes de proximitat, a la mobilitat sostenible, a la preservació del patrimoni natural i al respecte per la diversitat ètnicocultural.

Aquesta competència fa referència a la capacitat dels i les alumnes per adquirir un compromís ètic amb la sostenibilitat i la cura del planeta.

Un pas previ i imprescindible per al desenvolupament d'aquest compromís, és el coneixement de les relacions sistèmiques d'interdependència, ecodependència i interconnexió que les nostres formes de vida guarden entre elles i respecte a l'entorn.

Aquest coneixement es pot fer, primer, a través de l'anàlisi crítica de les diverses concepcions que els éssers humans han sostingut i sostenen envers la seva relació amb la natura, així com de les conseqüències que cada una d'aquestes concepcions ha tingut i té respecte a una existència sostenible. En segon lloc, aquest coneixement ha d'acabar de construir-se en funció de l'anàlisi i el diàleg entorn dels diversos plantejaments ètics i ecològics des dels quals cal afrontar avui dia els greus reptes i problemes ecosocials.

Cal que l'alumnat desenvolupi els seus propis criteris i judicis, i reflexioni sobre la seva responsabilitat tant individual com col·lectiva. Una actitud compromesa amb el respecte i la cura de l'entorn implica el desenvolupament d'hàbits i accions quotidianes que contribueixin a l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible definits per l'ONU. Entre aquestes accions hi ha les referides a la gestió sostenible dels recursos bàsics, els residus i la mobilitat, el compromís ètic i cívic amb les lleis mediambientals, la promoció del consum responsable, la cura del patrimoni natural, el respecte per la diversitat etnicocultural, el servei a la comunitat i la protecció dels animals.

Competència específica 4

Desenvolupar i mostrar una adequada estima de si mateix i de l'entorn, reconeixent i valorant les emocions i els sentiments propis i aliens, per a l'assoliment d'una actitud empàtica, respectuosa i acurada envers un mateix, els altres i la natura.

Criteris d'avaluació

1r o 2n o 3r o 4t
<p>4.1 Expressar de manera respectuosa i assertiva les pròpies emocions manifestant una ajustada autoestima en diferents contextos educatius i socials.</p> <p>4.2 Regular adequadament les pròpies emocions a partir de la identificació d'aquestes i de les dels altres, en situacions de participació tant individuals com col·lectives.</p> <p>4.3 Manifestar una actitud empàtica i respectuosa envers un mateix, els altres i la natura, en activitats realitzades en l'entorn escolar i comunitari.</p> <p>4.4 Avaluar situacions de conflicte i prendre-hi partit des d'un posicionament proactiu com a factor de prevenció de relacions abusives, de situacions d'assetjament i de maltractament entre iguals en el context educatiu.</p>

El reconeixement i l'expressió d'una sèrie adequada d'actituds afectives, tant pel que fa a un mateix com pel que fa als altres i a la natura, constitueix la finalitat principal de l'educació emocional, imprescindible per formar persones equilibrades i capaces de mantenir relacions plenes i satisfactoriess amb els altres i amb l'entorn.

L'alumnat ha de reconèixer, prendre consciència i gestionar adequadament el complex camp de les emocions i sentiments.

La vivència i expressió assertiva i compartida d'emocions i sentiments pot donar-se en múltiples contextos relatius a situacions quotidianes, a dilemes morals i als de

l'experiència estètica, entre d'altres. Les activitats per desenvolupar aquesta competència poden integrar-se a la perfecció en gairebé qualsevol tipus de procés que fomenti la creativitat, el diàleg, la reflexió i el judici autònom.

L'objectiu és que l'alumnat aprengui a reconèixer, avaluar i gestionar les seves pròpies emocions, així com a comprendre i respectar les dels altres, reflexionant sobre el significat d'aquestes emocions.

La gestió de les emocions pròpies va estretament lligada a la valoració que cadascú fa d'un mateix, és a dir, de l'autoestima. Assolir una ajustada autoestima determinarà, en un alt grau, la formació de l'esfera personal de l'alumnat de forma equilibrada i tindrà un impacte directe en la disponibilitat dels recursos pertinents per gaudir d'un benestar emocional i per actuar en el seu context de forma respectuosa i proactiva.

Aquesta competència manté una ferma vinculació amb la competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos en què es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenen l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Autoconeixement i autonomia moral

- Investigació ètica i resolució de problemes complexos a partir del pensament crític i filosòfic en situacions de debat a l'aula.
- Construcció de l'autoconcepte i la identitat personal en un context plural, a partir de la identificació de les pròpies capacitats, tant físiques i sensorials, com cognitives i emocionals.
- Manifestació d'actituds de superació personal, basades en la resiliència i la perseverança, en la relació amb un mateix, amb els altres i amb l'entorn.
- Desenvolupament crític de l'autonomia i la responsabilitat, tenint en compte la voluntat i el judici moral en diversos entorns amb gran varietat d'interessos.
- Valoració de l'ètica com a principi de les nostres accions i de l'establiment de normes presents a la societat, de forma crítica i raonada.
- Anàlisi del conflicte entre moralitat i legalitat, tenint en compte els drets individuals en un context global.
- Identificació i presa de consciència dels riscos que implica l'ús acrític, l'abús i la sobreexposició a les xarxes socials en la preservació de la privacitat i la vulneració de la

pròpia identitat i la dels altres en la societat actual.

- Identificació i presa de consciència de les conseqüències d'un mal ús i abús de les noves tecnologies, en el temps de lleure, que poden derivar en conductes addictives relacionades tant amb l'ús dels dispositius com amb els continguts que ofereixen.

Societat, justícia i democràcia

- Valoració del diàleg i de l'argumentació en la presa democràtica de decisions i en la resolució pacífica de conflictes en la relació amb els altres i en contextos diversos.
- Investigació sobre la naturalesa social i política de l'ésser humà, i la comprensió crítica i l'ús dels conceptes de «lleï», «poder», «sobirania», «justícia», «estat», «democràcia» i «drets humans» en el context social.
- Estudi de la naturalesa i origen de la societat, i de conceptes relacionats, com «competència», «cooperació», «egoisme» i «altruisme» a escala relacional i social.
- Identificació de les estructures socials i dels grups de pertinença que conformen una societat en propostes d'aula que ho requereixin.
- Anàlisi de les formes d'estat i tipus de govern, així com dels principis, procediments i institucions democràtics fins arribar a la memòria democràtica en projectes d'aula que hi estiguin vinculats.
- Integració de la constitució històrica de les diferents generacions de drets humans, en especial dels drets de l'infant, atenent a la seva rellevància ètica en la relació entre les persones tant en el centre educatiu com fora d'aquest.
- Promoció de l'associacionisme i el voluntariat, i la participació democràtica en el marc d'uns codis deontològics i ètics en el context social proper.
- Anàlisi i diàleg raonat sobre la desigualtat econòmica i la lluita contra la pobresa; el dret a la feina, la salut, l'educació i la justícia, i la promoció del comerç just en una societat globalitzada.
- Reflexió sobre la bioètica, el desafiament de la intel·ligència artificial, les propostes transhumanistes i els fins i límits ètics de la investigació científica en la societat moderna i global.
- Presa de consciència de la importància de les accions individuals i col·lectives i de la contribució de l'Estat, dels organismes internacionals, de les ONG i de les ONGD a favor de la pau, la seguretat i la cooperació internacional en la societat actual.
- Relació entre el dret internacional i la ciutadania global en un món actual interconnectat.
- Manifestació d'una posició informada i èticament fonamentada sobre el valor i pertinència dels drets humans, el respecte per la diversitat etnicocultural, la consideració dels bens públics globals i la percepció del valor social dels impostos en el context proper.
- Reconeixement de la història democràtica de l'Estat espanyol, les seves institucions, la realitat democràtica i institucional catalana, organismes internacionals i associacions civils dirigides a assolir la pau, la seguretat i la solidaritat entre els pobles i les persones, en projectes d'aula que hi estiguin vinculats.

Sostenibilitat i ètica ambiental

- Identificació de l'ecodependència i la interconnexió entre els estils de vida i l'entorn, en situacions quotidianes.
- Proposta d'accions locals i globals sobre la relació individu-natura des de diferents perspectives en situacions de debat crític a l'aula.
- Anàlisi crítica dels límits del planeta, l'emergència climàtica i la petjada ecològica de les accions humanes en el món actual.
- Creació d'estratègies per al desenvolupament sostenible en un context local i global.
- Debat sobre diversos plantejaments ètics, científics i polítics en relació amb els problemes ecosocials i ambientals, en el marc de projectes realitzats a l'aula.